

NPO DETAILANALYSE

2025-10-17_VPWON_1360597

Uitzending: NPO-Sending | 2025-10-17 | Geanalyseerd op: 2026-05-23 03:10

Version 3.0-detail | Universal 3.0-detail | Konverter 3.4 (2026-05-20) | Maatstaf: Mediawet 2008 Art. 2.1

TOTAALSCORE

4.6/10

Aanzienlijke onevenwichtigheid

0 = evenwichtig, 10 = sterk eenzijdig/manipulatief

POLITIEK SPECTRUM

Classificatie op basis van Chapel Hill Expert Survey (CHES) 2024

De Chapel Hill Expert Survey (CHES 2024) is een academische enquête onder 609 politicologen in 31 landen. Elke partij wordt beoordeeld op een schaal van 0 (extreem-links) tot 10 (extreem-rechts).

Partij	SP	GL-PvdA	PvdD	D66	CDA	NSC	CU	VVD	BBB	SGP	PVV	FvD
CHES	1.10	2.40	2.50	4.80	5.50	5.80	6.00	7.00	7.50	7.80	9.20	9.50
Spectrum	Links	Links	Links	Links	Midden	Midden	Rechts	Rechts	Rechts	Rechts	Rechts	Rechts

De totale tendens wordt weergegeven op een 0–10-schaal (0 = sterk links-bevoordelend, 5 = evenwichtig, 10 = sterk rechts-bevoordelend). De berekening is gebaseerd op het verschil in gemiddelde bevoordeling van linkse vs. rechtse partijen (groepering volgens CHES 2024).

TENDENS (L – R)

4.5 / 10

Evenwichtig

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

← Links

Rechts →

Bron: Chapel Hill Expert Survey 2024 — chesdata.eu | [Jolly et al., Electoral Studies, 2022](https://doi.org/10.1017/XES.2022.1) | Drempelwaarden: [Pew Research Center](https://www.pewresearch.org/)

Dit gedeelte biedt politieke context en telt niet mee voor de totaalscore.

POLITIEK LANDSCHAP

Het kabinet-Schoof (aangetreden juli 2024) is een extraparlamenteair kabinet bestaande uit PVV, VVD, NSC en BBB. Premier Dick Schoof is partijloos. De grootste oppositiepartij is GL-PvdA (25 zetels), gevolgd door D66 (9 zetels), SP (5 zetels), CDA (5 zetels), PvdD (3 zetels), CU (3 zetels), SGP (3 zetels), FvD (3 zetels), DENK en Volt.

Partij	CHES L-R	Zetels	Regering/Oppositie	Kernpositie
SP	1.1	5	Oppositie	Radicaal-links, anti-markt, volkshuisvesting, industriepolitiek
GL-PvdA	2.4	25	Oppositie (grootste)	Links, klimaat, human asielbeleid, eerlijk delen
PvdD	2.5	3	Oppositie	Links, dierenrechten, klimaat
D66	4.8	9	Oppositie	Midden, liberaal-progressief, pro-EU, onderwijs
CDA	5.5	5	Oppositie	Midden-rechts, christendemocratisch, gemeenschapsdenken
NSC	5.8	20	Regering	Midden-rechts, bestaanszekerheid, rechtsstaat
CU	6.0	3	Oppositie	Midden-rechts, christelijk-sociaal
VVD	7.0	24	Regering	Rechts, liberaal, vrije markt, ondernemerschap
BBB	7.5	7	Regering	Rechts, agrarisch-populistisch, boerenbescherming
SGP	7.8	3	Oppositie	Ver rechts, reformatorisch
PVV	9.2	37	Regering (grootste)	Ver rechts, migratiestop, anti-islam, Wilders
FvD	9.5	3	Oppositie	Extreem rechts, Baudet

De belangrijkste politieke conflictlijn is de tegenstelling tussen het rechtse kabinet-Schoof (met name PVV) en de linkse en progressieve oppositie over migratie, klimaat en sociale zekerheid. Een tweede spanningslijn betreft de NAVO-norm en defensie-uitgaven, waarbij de SP als enige grote partij de 5%-norm expliciet afwijst. Ten derde speelt de stikstofproblematiek een centrale rol, waarbij VVD en BBB versoepeling nastreven terwijl milieuorganisaties en rechters dit betwisten. Tot slot is er de wooncrisis, waarbij partijen fundamenteel van mening verschillen over de verhouding tussen huur- en koopwoningen en de rol van de overheid.

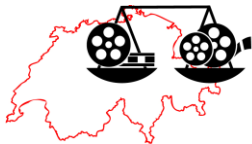
De Nederlandse publieke omroep (NPO) opereert onder de Mediawet 2008, waarvan artikel 2.1 pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving vereist over het totale aanbod. Het NPO-stelsel is gefragmenteerd: omroepverenigingen zoals BNNVARA (die Nieuwsuur uitzendt) dragen eigen redactionele verantwoordelijkheid, terwijl de NPO als geheel aan de pluralismeverplichting moet voldoen. PVV-leider Wilders heeft de NPO herhaaldelijk als "linkse omroep" gekritiseerd, wat de politieke gevoeligheid van uitgebalanceerde berichtgeving vergroot.

HOOFDSTUK 1 — PARTIJPOLITIEKE BIAS

Beoordeling per partij

Partij	Score (-5..+5)	Uitzendingweergave vs. Partijprogrammapositie
SP	+3	00:45–49:09 — Programmaposities over volkshuisvesting, industriepolitiek, AOW-leeftijd en eigen risico worden uitgebreid en grotendeels correct weergegeven. Kernpositie "radicaal-links, anti-markt" wordt bevestigd door huiseconoom ("knetter links"). Lichte vertekening: het programma wordt herhaaldelijk als "niet doorgerekend door CPB" geproblematiseerd (10:55), wat een eenzijdig financieel frame legt op een partij die bewust kiest voor een alternatief economisch model. Programmapositie: volkshuisvesting, prijsregulering, industriepolitiek, anti-NAVO-norm — grotendeels correct, maar financiële haalbaarheid disproportioneel benadrukt.
VVD	+1	28:03 "Dat is de weg van de VVD minister, opvallend genoeg" — Programmapositie VVD (vrije markt, ondernemerschap) wordt impliciet correct weergegeven als tegenstander van staatszeggenschap bij Tata Steel. 46:34 stikstofversoepeling VVD/BBB correct vermeld. Partij zelf niet aan het woord. Score beperkt positief: weergave is fragmentarisch en instrumenteel (als contrast met SP).
PVV	0	Partij niet in uitzending. Geen directe vermelding van PVV-standpunten. Kabinet-Schoof wordt niet besproken in relatie tot SP-oppositierol. Score 0: niet aanwezig.
GL-PvdA	+1	39:43 "U wel in ieder geval samenwerken met GroenLinks en PvdA" — Partij wordt correct gepositioneerd als potentiële coalitiepartner van SP. Geen inhoudelijke weergave van GL-PvdA-standpunten. Score beperkt: slechts als coalitieoptie vermeld, geen programmapositie weergegeven.
NSC	0	Partij niet inhoudelijk besproken. Pieter Omtzigt wordt terloops vermeld (43:43) als iemand met wie Dijk koffie heeft gedronken. Geen weergave van NSC-standpunten. Score 0: niet aanwezig.
D66	0	Partij niet vermeld in uitzending. Score 0: niet aanwezig.
BBB	+1	46:34 "VVD en BBB zeggen volgend jaar de stikstofregels te willen versoepelen" — Programmapositie BBB (boerenbescherming, stikstofversoepeling) correct weergegeven in nieuwsblok. Partij zelf niet aan het woord. Score beperkt positief: weergave feitelijk correct maar minimaal.
CDA	+1	39:45 "En het CDA" als potentiële coalitiepartner vermeld. 41:22–31 Henri Bontenbal terloops geciteerd als iemand die "anders naar de economie kijkt" dan SP maar wel samenwerkt op winstdeling. Programmapositie CDA (gemeenschapsdenken) wordt door Dijk zelf correct aangehaald (15:56 "coalitie van gemeenschapsdenkers"). Score beperkt positief: fragmentarisch maar niet onjuist.
SGP	0	Niet vermeld. Score 0.
FvD	0	Niet vermeld. Score 0.
CU	0	Terloops vermeld als vroegere coalitiepartner in Groningen (08:30). Geen standpunten weergegeven. Score 0.

Samenvatting Partijbias

- Nauwkeurigste weergave: SP (Score +3) — als enige partij uitgebreid inhoudelijk behandeld
- Sterkste vertekening: SP zelf, paradoxaal: de partij krijgt de meeste ruimte maar haar financiële keuze (geen CPB-doorrekening) wordt disproportioneel als zwakte geframed
- Gemiddelde afwijking van 0: 0.6 (op basis van partijen die aanwezig zijn)
- Conclusie: De uitzending is structureel een portret van één partij (SP/Jimmy Dijk) en behandelt andere partijen slechts als referentiepunten of coalitie-opties. Dit is inherent aan het format (verkiezingsreeks, één gast), maar leidt ertoe dat alleen SP-standpunten inhoudelijk worden getoetst terwijl andere partijposities niet worden gecontroleerd of uitgedaagd.

Links-Rechts-Algemene Tendens

TENDENTIESCORE: +1.8

INDELING: Links-begunstigend

Motivering: De uitzending geeft een SP-leider (CHES 1.1, ver links) een volledig platform van cir zonder een vertegenwoordiger van een rechtse of centrumrechtse partij als tegenwicht. De huiseconoom karakteriseert het SP-programma als "knetter links" maar voegt toe "consistent en degelijk", wat een impliciete legitimering inhoudt. Het defensiedebat wordt gevoerd vanuit een frame waarbij de NAVO-norm als "Trump-norm" wordt geaccepteerd als beschrijving zonder kritische duiding, en het stikstofnieuwsblok eindigt met twijfel over de juridische haalbaarheid van de kabinetsplannen (rechts beleid), terwijl SP-plannen niet op vergelijkbare juridische haalbaarheid worden getoetst.

HOOFDSTUK 2 — UITZENDINGSINFORMATIE EN THEMATISCH KADER

Uitzendingsgegevens

- Titel: Nieuwsuur Speciale Verkiezingsuitzending — Jimmy Dijk (SP)
- Datum: 17.10.2025
- Lengte (geschat uit transcript): (00:00–49:09), waarvan nieuwsblok (43:13–47:54)
- Presentator/Reporter: Mariëlle (presentatrice, naam vermeld 48:02); Arjan (journalist/analist, aanwezig in studio); Mathijs (journalist/analist, aanwezig in studio)

Persoon	Functie	Partij/Affiliatie	Politiek Spectrum
Jimmy Dijk	Lijsttrekker SP, fractievoorzitter	SP	Ver links (CHES 1.1)
Mariëlle	Presentatrice Nieuwsuur	NPO/BNNVARA	Neutraal (journalistiek)
Arjan	Journalist/politiek analist	NPO/BNNVARA	Neutraal (journalistiek)
Mathijs	Journalist/economisch analist	NPO/BNNVARA	Neutraal (journalistiek)
Hans Bouman	Huiseconoom Nieuwsuur	NPO/BNNVARA	Neutraal (journalistiek)

Hoofdthema

Een uitgebreid verkiezingsportret van SP-lijsttrekker Jimmy Dijk, waarbij zijn persoonlijkheid, partijprogramma (economie, industriepolitiek, defensie) en coalitieambities centraal staan.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

HOOFDSTUK 3 — 15 CRITERIA: DETAILANALYSE

Hardfacts — 9 technieken die telbaar en wetenschappelijk verifieerbaar zijn

1. EXPERTENKEUZE

6/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wie komt als expert aan het woord?

Expert 1: Hans Bouman — Huiseconoom Nieuwsuur

Tijdstempel: 09:07–09:35

Uitspraak

"Het is knetter links. Maar het is wel heel consistent. Het is een ander beeld op de mens en de maatschappij. Maar het is geen rommeltje. Ik hoef geen cijfer te geven, maar het is een degelijk en consistent verhaal."

Inkadering

Bouman is de vaste huiseconoom van Nieuwsuur, in dienst van de redactie. Hij beoordeelt het SP-programma als "knetter links" maar tegelijkertijd als "degelijk en consistent" — een dubbele boodschap die het programma zowel radicaliseert als legitimeert.

Ontbrekende tegenstem: Een onafhankelijk econoom van bijv. het CPB, ESB of een universiteit had een meer gestructureerde beoordeling kunnen geven, inclusief financiële risico's.

Quellentiefencheck:

(a) FINANCIERING: Bouman is in dienst van BNNVARA/NPO. Financiering: publiek (NPO-budget). Belang: redactionele loyaliteit aan de uitzending; geen extern onafhankelijk mandaat.

(b) MANDAAT: Zijn mandaat is het duiden van economische plannen voor een breed publiek, niet het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. Beperkt compatibel met neutrale beoordeling van radicaal-linkse plannen.

D1 Belangenconflict: 0 — In dienst van omroep die de uitzending maakt; geen extern belang maar ook geen onafhankelijkheid

D2 Persoonlijk risico: 0 — Geen persoonlijk risico bij zijn beoordeling

D3 Vakbekwaamheid: +1 — Econoom, maar geen gespecialiseerde kennis van industriepolitiek of prijsregulering

D4 Meningsconsistentie: 0 — Geen eerdere uitspraken beschikbaar in transcript

D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Overwegend feitelijk, maar "knetter links" is een waardeoordeel

D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron (duiding van programma, geen primair onderzoek)

• TOTAAL: +2 → BRONLICHT: GEEL

(c) VAKBEKWAAMHEID: De kwalificatie "degelijk en consistent" wordt als neutrale vakbeoordeling gepresenteerd, maar is een sociale legitimering van een politiek programma door een redactioneel medewerker. Dit is structureel partijdig in de zin dat het de SP-plannen een keurmerk geeft zonder externe toetsing.

Expert 2: Mathijs — Journalist/analist Nieuwsuur

Tijdstempel: 19:22–27:04

Uitspraak

"Dan staat er inderdaad dat we het willen behouden aan de ene kant. De zware economie moet behouden blijven. Maar het moet wel groen worden. Het moet blijven en schoon worden. Dat is een beetje de kool en de geit proberen te sparen."

Inkadering

Mathijs fungeert als economisch-industrieel analist maar is journalist, geen econoom of industriespecialist. Zijn kwalificatie "de kool en de geit proberen te sparen" is een journalistiek oordeel, geen wetenschappelijke analyse.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Ontbrekende tegenstem: Een industriespecialist of energietransitie-expert had de technische haalbaarheid van groene industriepolitiek kunnen beoordelen.

Quellentiefencheck:

(a) FINANCIERING: In dienst van BNNVARA/NPO. Publiek gefinancierd.

(b) MANDAAT: Journalistieke duiding, niet wetenschappelijke analyse. Beperkt compatibel met neutrale technische beoordeling.

- D1 Belangenconflict: 0 — Geen extern belang
- D2 Persoonlijk risico: 0 — Geen
- D3 Vakbekwaamheid: 0 — Journalist, geen industriespecialist
- D4 Meningsconsistentie: 0 — Niet toetsbaar
- D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Overwegend feitelijk
- D6 Bronniveau: -1 — Tertiaire bron (journalistieke duiding van duiding)

• TOTAAL: 0 → BRONLICHT: GEEL

(c) VAKBEKWAAMHEID: Mathijs wordt als "analist" gepresenteerd maar is journalist. De grens tussen journalistieke vraagstelling en expertanalyse vervaagt, wat de indruk wekt van externe validatie die er niet is.

Ontbrekende expertgroepen:

- Onafhankelijk econoom (CPB, universiteit) voor beoordeling SP-programma
- Defensie-expert (Clingendael) voor NAVO-debat
- Energietransitie-specialist voor industriepolitiek

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Hans Bouman — Huisseconoom Nieuwsuur	0	0	+1	0	+1	0	+2	GEEL
Mathijs — Journalist/analist Nieuwsuur	0	0	0	0	+1	-1	0	GEEL

Samenvatting (Matrixresultaat):

- Hans Bouman: GEEL (+2) — Redactioneel medewerker, geen onafhankelijk mandaat, legitimeert SP-programma als "degelijk"
- Mathijs: GEEL (0) — Journalist als analist, beperkte vakbekwaamheid voor industrieel-technische beoordeling
- Beide experts zijn interne NPO-medewerkers; geen enkele externe, onafhankelijke expert komt aan het woord in het SP-portretgedeelte

2. BRONKEUZE

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Beweringen zonder primaire bron = strafpunten (geruchtcontrole)

Definitie: Welke bronnen worden geciteerd? Zijn ze divers en onafhankelijk?

Bron 1: Peilingscijfers (niet nader gespecificeerd)

Tijdstempel: 00:32 "In de peilingen zit het nog tegen."

(a) Financiering en dragerschap: Niet vermeld welk peilingsinstituut (Ipsos, I&O Research, Peil.nl). Geen bronvermelding.

(b) Structureel belangenconflict: Peilingen worden als objectief feit gepresenteerd zonder methodologische duiding.

(c) Ontbrekende tegenbron: Historische verkiezingsresultaten vs. peilingen zouden context bieden.

Bron 2: Kiezersonderzoek (niet nader gespecificeerd)

Tijdstempel: 24:01–24:15 "23 procent van de kiezers is het ermee eens. Maar negen procent van de kiezers is er voor."

(a) Financiering: Niet vermeld. Geen bronvermelding van het onderzoek.

(b) Structureel belangenconflict: De cijfers worden gepresenteerd als weerlegging van Dijks standpunt over Tata Steel, maar de vraagstelling van het onderzoek is onbekend.

(c) Ontbrekende tegenbron: Onderzoek naar steun voor industriebehoud in de regio IJmond of onder Tata Steel-werknemers.

Bron 3: Stemgedrag SP in de Tweede Kamer (moties)

Tijdstempel: 34:00–38:09 "Er was een motie om Rusland te isoleren. Daar stemde u tegen."

(a) Financiering: Publieke bron (Tweede Kamer stemmingsregistratie). Betrouwbaar.

(b) Structureel belangenconflict: De selectie van welke moties worden getoond is redactioneel. Dijk zelf wijst op moties waar hij wél voor stemde (38:05).

(c) Ontbrekende tegenbron: De volledige stemmingsgeschiedenis van de SP over Oekraïne-gerelateerde moties ontbreekt, waardoor een selectief beeld ontstaat.

Geruchttoetsing (strafpunten):

Gerucht 1:

Tijdstempel: 32:02 "Dit leidt ertoe voor de SP dat ze ook de NAVO uit willen."

Bewering: "Ze zoeken bondgenoten."

Woordmarker: Geen expliciete marker, maar de bewering wordt als feit gepresenteerd zonder directe bronvermelding of citaat uit SP-programma.

Primaire bron aanwezig: Nee — het SP-programma wordt niet geciteerd op dit punt. Dijk ontkent dit ook niet expliciet maar nuanceert. +1 strafpunt

Gerucht 2:

Tijdstempel: 32:21–33:02 "Deze partijen waren op het Rode Plein als gasten van Poetin bij de rode parade."

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Bewering: Impliciete associatie van SP met partijen die bij Poetin op het Rode Plein waren.

Woordmarker: "waren op het Rode Plein" — als feit gepresenteerd over andere partijen, maar de link naar SP wordt gesuggereerd zonder primaire bron.

Primaire bron aanwezig: Gedeeltelijk — de aanwezigheid van andere partijen op het Rode Plein is verifieerbaar, maar de implicatie dat SP hiermee geassocieerd is, is niet onderbouwd. +1 strafpunt

Samenvatting: De bronkeuze is beperkt en overwegend intern (redactionele analyses, niet-gespecificeerde peilingen, selectief stemgedrag). Twee strafpunten voor onvoldoende onderbouwde beweringen. Geen enkele externe, onafhankelijke bron wordt geciteerd in het SP-portretgedeelte.

3. TIJDSVERDELING

4/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Verdeling van spreektijd tussen verschillende posities.

Geschatte spreektijd:

- Jimmy Dijk (SP): ca. 22 min. (51%)
- Presentatrice Mariëlle: ca. 8 min. (19%)
- Arjan (journalist): ca. 5 min. (12%)
- Mathijs (journalist): ca. 5 min. (12%)
- Hans Bouman (huiseconoom, via ingespeeld fragment): ca. 1 min. (2%)
- Nieuwsblok (overig nieuws): ca. 5 min. (12%) — buiten het portret

Samenvatting: De tijdsverdeling is inherent aan het portretformat: één gast krijgt het overgrote deel van de spreektijd. Binnen het portret is er geen vertegenwoordiger van een andere politieke positie aanwezig, waardoor alle inhoudelijke tegendruk van de journalisten moet komen. Dit is een structurele beperking van het format die de uitgebalanceerde weergave van het politieke debat beperkt, maar niet per se een redactionele keuze die als bias kan worden aangemerkt.

4. WEGLATEN (Selectieve Omissie)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wat wordt niet getoond, hoewel relevant?

Omissie 1: CPB-doorrekening en financiële haalbaarheid SP-programma

Context: Het SP-programma is niet doorgerekend door het CPB. Dit wordt vermeld (10:51–11:05) maar niet inhoudelijk geanalyseerd. Wat kost het programma? Welke belastingverhogingen zijn nodig?

Relevant bij: 10:39 "Het kost allemaal geld. Is het te betalen?"

Effect: De kiezer krijgt geen enkel kwantitatief inzicht in de financiële consequenties van het SP-programma, terwijl dit bij andere partijen standaard onderdeel is van verkiezingsberichtgeving.

Omissie 2: Historische mislukking SP-formatiepogingen — concrete oorzaken

Context: De uitzending toont drie clips van SP-leiders die zeggen te willen regeren (06:36–07:11) maar analyseert niet waarom het telkens mislukte. Welke rode lijnen lagen er? Welke partijen haakten af?

Relevant bij: 07:20 "Ze zeggen het wel, maar het lukt niet."

Effect: De kiezer krijgt geen inzicht in de structurele obstakels voor SP-deelname aan een kabinet, waardoor Dijks optimisme niet kritisch kan worden beoordeeld.

Omissie 3: Volledige stemmingsgeschiedenis SP over Oekraïne

Context: De presentatrice toont een selectie van moties waarbij de SP tegen stemde (34:00–38:09). Dijk verwijst naar moties waarbij hij wél voor stemde (38:05) maar deze worden niet getoond.

Relevant bij: 34:00–38:09

Effect: Een selectief beeld van de SP-positie over Oekraïne-steun, waarbij de nadruk ligt op tegenstemmen zonder het totaalplaatje te tonen.

Samenvatting: Drie significante omissies beperken de informatieve waarde van de uitzending: de financiële haalbaarheid van het SP-programma wordt niet gekwantificeerd, de historische formatiemislukking wordt niet geanalyseerd, en het stemgedrag over Oekraïne wordt selectief gepresenteerd.

Ontbrekende stemmen

- Onafhankelijk defensie-expert (bijv. Clingendael-instituut): Had de SP-stelling over Europese militaire capaciteit kunnen toetsen aan feitelijke NAVO-data
- CPB-econoom of onafhankelijk econoom: Had de keuze om niet mee te doen aan doorrekening kunnen duiden en de financiële risico's van SP-plannen kunnen kwantificeren
- FNV-vertegenwoordiger: Had het vakbondsperspectief op Tata Steel en industriepolitiek kunnen onderbouwen vanuit directe betrokkenheid
- Woningmarktexpert of corporatiedirecteur: Had de haalbaarheid van uitsluitend sociale huurwoningen kunnen beoordelen
- Vertegenwoordiger Oost-Europees NAVO-land (bijv. Poolse of Baltische politicus): Had het veiligheidsperspectief van landen aan de Russische grens kunnen vertegenwoordigen
- Voormalig SP-formateur of politicoloog: Had kunnen verklaren waarom eerdere SP-formatiepogingen mislukten en wat er structureel anders is
- Tata Steel-werknemer of omwonende IJmond: Had de menselijke dimensie van het industriedebat kunnen vertegenwoordigen
- Milieuorganisatie (bijv. Milieudefensie): Had de spanning tussen industriebehoud en klimaatdoelstellingen kunnen articuleren

5. CIJFERGEBRUIK

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Volledige cijfers omvatten: absoluut getal, aandeel (%) en trend

Definitie: Selectief of misleidend gebruik van statistieken.

Bevinding 1: Europese militaire capaciteit vs. Rusland

Tijdstempel: 29:45–30:01

Cijfer: "Al drieënhalve keer meer aan euro's hebben. Al vijf keer meer aan luchtmacht, landmacht en marine."

Dimensies:

- (a) Absolute waarde: Niet vermeld (geen absolute bedragen)
- (b) Aandeel: Ratio gepresenteerd (3,5x en 5x) — maar ten opzichte van wat? Rusland alleen? Inclusief nucleaire capaciteit?
- (c) Trend: Niet vermeld — hoe heeft dit zich ontwikkeld na 2022?

Ontbrekende context

De vergelijking sluit de VS uit maar ook China, nucleaire capaciteit en hybride oorlogsvoering. De cijfers worden niet getoetst door een defensie-expert.

Effect

De kiezer krijgt de indruk dat Europa al ruimschoots voldoende militaire capaciteit heeft, zonder dat dit wordt gecontroleerd.

Bevinding 2: Kiezerssteun voor Tata Steel-nationalisatie

Tijdstempel: 24:01–24:15

Cijfer: "23 procent van de kiezers is het ermee eens. Maar negen procent van de kiezers is er voor."

Dimensies:

- (a) Absolute waarde: Niet vermeld (steekproefgrootte onbekend)
- (b) Aandeel: Percentage gepresenteerd, maar onduidelijk wat de vraagstelling was
- (c) Trend: Niet vermeld

Ontbrekende context

Welk instituut? Welke vraagstelling? Wanneer afgenomen? Het verschil tussen 23% en 9% wordt niet verklaard.

Effect

De cijfers worden gebruikt om Dijks standpunt te ondermijnen zonder methodologische verantwoording.

Bevinding 3: Energiebehoefte Tata Steel

Tijdstempel: 25:08–25:17

Cijfer: "Tata Steel heeft bij volle capaciteit alle wind op zee nodig."

Dimensies:

- (a) Absolute waarde: Niet vermeld (hoeveel MW?)
- (b) Aandeel: Niet vermeld (welk percentage van de totale Nederlandse windcapaciteit op zee?)
- (c) Trend: Niet vermeld

Ontbrekende context

Wat is de huidige windcapaciteit op zee? Wat zijn de uitbreidingsplannen? De bewering wordt als feit gepresenteerd zonder bronvermelding.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Effect

De kiezer krijgt de indruk dat vergroening van Tata Steel de volledige windcapaciteit op zee zou vergen, wat een dramatiserend effect heeft.

Samenvatting: Drie significante gevallen van onvolledige cijferpresentatie: militaire capaciteitscijfers zonder bronvermelding en zonder nucleaire/hybride dimensie, kiezersonderzoek zonder methodologische verantwoording, en energiecijfers zonder absolute waarden of bronvermelding.

6. GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)

7/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Diskreditering door associatie met negatieve groepen/ideeën.

Associatie 1: SP en pro-Russische Europese partijen

Tijdstempel: 32:02–33:13

Citaat

"Daar waren deze politici aanwezig. De vijf sterren beweging willen de gaskraan naar Rusland weer openzetten. In het midden is de Belgische PvdA. Die is linkser en conservatiever dan die in Nederland. Die wil de sancties tegen Rusland opzeggen. BSW in Duitsland willen de wapenleveranties stopzetten. Deze partijen waren op het Rode Plein als gasten van Poetin bij de rode parade."

Techniek: De SP wordt geassocieerd met partijen die expliciet pro-Russische standpunten innemen (sancties opzeggen, gaskraan openzetten, wapenleveranties stopzetten) en die aanwezig waren bij een Russische militaire parade. De associatie wordt visueel versterkt door het tonen van beelden.

Effect

De kiezer krijgt de indruk dat de SP in hetzelfde kamp zit als partijen die actief Russische belangen dienen, terwijl de SP Rusland als agressor erkent en Oekraïne steunt.

Quellencheck voor geassocieerde partijen:

- Werken deze partijen met aantoonbare primaire bronnen? Gedeeltelijk (BSW, Vijf Sterren hebben parlementaire posities)
- Zijn hun kernuitspraken falsifieerbaar? Ja — het zijn politieke standpunten
- Wat heeft de SP verloren door haar positie? Electorale steun, coalitiekansen
- Wat wint de SP? Consistentie met historisch pacifistisch profiel
- Netto: Risico > Winst — verhoogde geloofwaardigheid voor SP-positie

RESULTAATCATEGORIE voor SP: A — Systeemkritische partij met eigen methodiek (Oekraïne-steun + NAVO-kritiek zijn niet hetzelfde als pro-Russisch)

Associatieketen: SP-alternatieve NAVO-top → Vijf Sterren/Belgische PvdA/BSW → Rode Plein Moskou → Poetin

Associatie 2: Jimmy Dijk en champagne/VVD

Tijdstempel: 01:15–01:22

Citaat

"U bent de leider van de SP maar u hebt een enorme voorliefde voor champagne. Ja, dat klopt. Voordat Jimmy Dijk een transfer naar de VVD gaat maken..."

Techniek: Dijk wordt geassocieerd met elitaire consumptie (champagne) en impliciet met de VVD — de partij die diametraal tegenover de SP staat. Dit is een humoristische opmerking in de introductievideo, maar plant een associatie.

Effect

Ondermijnt de authenticiteit van Dijks arbeidersmansimago.

Samenvatting: De meest significante guilt-by-association betreft de koppeling van de SP aan pro-Russische Europese partijen via de alternatieve NAVO-top. De SP wordt als categorie A beoordeeld (systeemkritisch met eigen methodiek), maar de visuele en narratieve associatie met partijen die op het Rode Plein stonden is misleidend omdat de SP Rusland als agressor erkent en Oekraïne steunt.

7. TIMING

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Strategische plaatsing van informatie (begin/midden/einde).

Bevinding 1: Openingsclips — temperament en controversiële uitspraken

Positie: 00:45–01:38 (begin)

Inhoud: De introductievideo toont Dijk die spreekt over "NSB-vlaggen" (01:09), "37 applaudisserende mensen die 144.000 euro per jaar in hun zak steken" (00:55), en de champagne-opmerking (01:15).

Timing-effect

De kijker wordt direct geconfronteerd met de meest controversiële en emotioneel geladen uitspraken van Dijk, wat een frame zet van een temperamentvolle, confronterende politicus vóórdat inhoudelijke standpunten worden besproken. Dit kan zowel sympathie als antipathie opwekken, afhankelijk van de kijker.

Bevinding 2: Guilt-by-association segment — vlak voor het coalitiedebat

Positie: 32:02–33:13 (midden-laag, direct vóór het coalitiedebat op 39:36)

Inhoud: Het segment over de alternatieve NAVO-top en de pro-Russische partijen wordt geplaatst vlak vóór het gesprek over coalitievorming.

Timing-effect

De associatie met pro-Russische partijen wordt in het geheugen van de kijker geactiveerd op het moment dat Dijks coalitieambities worden besproken, wat zijn geloofwaardigheid als potentiële regeringspartner ondermijnt.

Bevinding 3: Stikstofnieuwsblok — twijfel over kabinetsbeleid als afsluiting

Positie: 46:34–47:54 (einde nieuwsblok, vlak voor terugkeer naar Dijk)

Inhoud: "Maar de vrees is dat de rechter die versoepeling onrechtmatig vindt." (47:08)

Timing-effect

Het nieuwsblok eindigt met twijfel over de juridische haalbaarheid van het rechtse kabinetsbeleid (stikstof), wat een impliciet contrast vormt met het SP-portret dat daarvoor werd uitgezonden.

Samenvatting: De timing van het guilt-by-association segment (vlak vóór het coalitiedebat) en de openingsclips (meest controversiële uitspraken eerst) zijn de meest significante timing-bevindingen. Het stikstofnieuwsblok versterkt impliciet het SP-narratief over falend kabinetsbeleid.

8. SELECTIEVE VERONTWAARDIGING

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Verontwaardiging = bias. Selectieve verontwaardiging versterkt de bevinding. Score = verontwaardigingsgraad (0–5) + selectiviteit (0–5)

Definitie: Verontwaardiging bij bepaalde posities, maar niet bij vergelijkbare andere.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling wordt het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd. Een reactie kan alleen als selectief worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere posities geen analoge reactie opleverden.

Bevinding 1: Kritische doorvraag over Oekraïne-stemgedrag

Tijdstempel: 34:00–38:09

Uitlokkende gebeurtenis: SP stemde tegen een motie om Rusland te isoleren.

Reactie: "Er was een motie om Rusland te isoleren. Daar stemde u tegen. Waarom?" (34:04–34:09) — gevolgd door meerdere kritische vervolgvragen over solidariteit met Oekraïense militairen (38:22).

Vergelijking

Bij de bespreking van VVD-beleid (Tata Steel, 28:03) of BBB-stikstofbeleid (nieuwsblok) worden geen vergelijkbare kritische doorvragen gesteld aan vertegenwoordigers van die partijen — maar die zijn ook niet aanwezig.

Asymmetrie: Niet volledig aantoonbaar als selectief, omdat er geen andere politici aanwezig zijn om mee te vergelijken. De kritische doorvraag is journalistiek legitiem.

Verontwaardigingsgraad: 2/5

Selectiviteit: 1/5

Bevinding 2: Reactie op "knetter links"-kwalificatie

Tijdstempel: 09:17–09:35

Uitlokkende gebeurtenis: Huseconoom kwalificeert SP-programma als "knetter links".

Reactie: Dijk reageert positief ("Ik vind het fantastisch dat jullie deze eruit pikken", 11:11). Geen verontwaardiging van de presentatrice of journalisten.

Vergelijking

Geen vergelijkbaar moment waarbij een rechts programma als "knetter rechts" wordt gekwalificeerd in de uitzending.

Asymmetrie: Aanwezig maar beperkt — het is een citaat van de huseconoom, niet van de presentatrice zelf.

Verontwaardigingsgraad: 1/5

Selectiviteit: 2/5

Samenvatting: De uitzending vertoont beperkte selectieve verontwaardiging. De kritische doorvraag over Oekraïne-stemgedrag is journalistiek legitiem maar heeft geen equivalent bij andere politieke posities — wat echter inherent is aan het portretformat met één gast. De kwalificatie "knetter links" zonder vergelijkbaar label voor rechtse programma's is een lichte asymmetrie.

9. VOLLEDIGHEID (Selectieve Omissie — Totaalbeeld)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe volledig beeldt de uitzending het thema af?

Bevinding 1: Geen financiële kwantificering SP-programma

Tijdstempel: 10:39–11:05

Ontbrekend perspectief/feit: Wat kost het SP-programma? Welke belastingverhogingen zijn nodig? Wat zijn de macro-economische risico's van prijsregulering?

Relevantie: Kiezers kunnen een programma niet beoordelen zonder financiële onderbouwing. Bij andere partijen is CPB-doorrekening standaard onderdeel van verkiezingsberichtgeving.

Effect

Het SP-programma wordt inhoudelijk gepresenteerd zonder de financiële consequenties te kwantificeren, wat een onvolledig beeld geeft.

Bevinding 2: Geen externe toetsing van defensiecijfers

Tijdstempel: 29:45–30:01

Ontbrekend perspectief/feit: De SP-stelling dat Europa al drieënhalve keer meer militaire capaciteit heeft dan Rusland zonder de VS wordt niet door een defensie-expert getoetst.

Relevantie: Dit is een cruciale empirische claim die de basis vormt voor de SP-positie over de NAVO-norm.

Effect

De kiezer kan niet beoordelen of de SP-claim feitelijk juist is.

Bevinding 3: Geen weergave van het perspectief van Oekraïne of Oost-Europese NAVO-landen

Tijdstempel: 30:27–38:09

Ontbrekend perspectief/feit: Landen als Polen, de Baltische staten en Oekraïne zelf hebben een fundamenteel ander veiligheidsperspectief dan de SP.

Relevantie: Het defensiedebat wordt uitsluitend vanuit een Nederlands/westers perspectief gevoerd.

Effect

De kiezer krijgt geen inzicht in de concrete veiligheidsbehoeften van landen aan de Russische grens.

Samenvatting: De uitzending is onvolledig op drie cruciale punten: financiële haalbaarheid van het SP-programma, empirische toetsing van defensieclaims, en het perspectief van direct betrokken landen in het Oekraïne-debat. Dit beperkt de informatieve waarde voor de kiezer aanzienlijk.

Softfacts — 6 kwalitatieve technieken

10. FRAMING (Kader stellen)

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe wordt het thema fundamenteel ingekaderd?

Bevinding 1: SP als "radicaal maar eerlijk" — legitimering van het alternatief

Tijdstempel: 09:17–09:35

Citaat	<i>"Het is knetter links. Maar het is wel heel consistent. Het is een ander beeld op de mens en de maatschappij. Maar het is geen rommeltje. Het is een degelijk en consistent verhaal."</i>
Manipulatie	Het frame "radicaal maar degelijk" legitimeert het SP-programma als serieus alternatief, terwijl de radicaliteit wordt geneutraliseerd door de kwalificatie "consistent".
Waarom problematisch	De kijker krijgt de indruk dat het SP-programma weliswaar ver van het midden staat, maar inhoudelijk solide is — zonder dat dit door een onafhankelijke econoom wordt bevestigd.

Bevinding 2: NAVO-norm als "Trump-norm" — framing van defensiedebat

Tijdstempel: 01:23 "Het is geen NAVO-norm, het is een Trump-norm."

Citaat	<i>De presentatrice herhaalt dit frame in de vraagstelling: "U noemt het de Trump-norm en daar wilt u niet aan voldoen." (29:33–29:34)</i>
Manipulatie	Door de NAVO-norm als "Trump-norm" te benoemen — en dit frame over te nemen in de vraagstelling — wordt de norm geassocieerd met een controversiële buitenlandse leider in plaats van met de collectieve veiligheidsbehoefte van NAVO-lidstaten.
Waarom problematisch	De 5%-norm is door de NAVO als collectief vastgesteld, niet door Trump alleen. Het overnemen van Dijks terminologie in de vraagstelling is een redactionele keuze die het SP-frame legitimeert.

Bevinding 3: Wooncrisis als "betaalbaarheidsprobleem" — SP-frame als uitgangspunt

Tijdstempel: 16:45–17:41

Citaat	<i>"De wooncrisis is een betaalbaarheidscrisis." (16:45) — Dit frame wordt niet uitgedaagd.</i>
Manipulatie	Het SP-frame (wooncrisis = betaalbaarheid = meer sociale huur) wordt als uitgangspunt genomen, terwijl andere frames (aanbodtekort, bouwregulering, grondpolitiek) niet worden ingebracht.
Waarom problematisch	De kijker krijgt de indruk dat de wooncrisis primair een betaalbaarheidsprobleem is dat door sociale huurwoningen kan worden opgelost, zonder dat alternatieve analyses worden gepresenteerd.

Samenvatting: De uitzending neemt op drie punten het SP-frame over als uitgangspunt: het programma als "degelijk alternatief", de NAVO-norm als "Trump-norm", en de wooncrisis als betaalbaarheidsprobleem. Dit versterkt de SP-boodschap zonder kritische distantie.

Voorzitter: Schläpfer, David - **Contact:** kontakt@SVFAB.ch - **Adres:** SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

11. WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Welke taal wordt gebruikt? Welke connotaties worden gezet?

Bevinding 1: "Knetter links" als kwalificatie

Tijdstempel: 09:17

Citaat	<i>"Het is knetter links."</i>
Manipulatie	"Knetter" is een informeel, versterkend bijwoord met een licht pejoratieve connotatie (vergelijk: "knettergek"). Het plaatst het SP-programma buiten het politieke midden op een manier die zowel radicaliseert als ridiculiseert.
Waarom problematisch	Neutrale alternatief zou zijn: "ver links" of "radicaal-links". "Knetter links" is een waardeoordeel dat de grens tussen journalistieke analyse en politiek commentaar overschrijdt.

Bevinding 2: "Trump-norm" als beschrijving van NAVO-norm

Tijdstempel: 29:33

Citaat	<i>"U noemt het de Trump-norm en daar wilt u niet aan voldoen."</i>
Manipulatie	De presentatrice neemt Dijks terminologie over zonder distantie ("u noemt het" is een correcte attribuering, maar de herhaling in de vraagstelling normaliseert het frame).
Waarom problematisch	Neutraal alternatief: "de nieuwe NAVO-norm van 5%, die u de Trump-norm noemt". De huidige formulering suggereert dat de kwalificatie "Trump-norm" een geaccepteerde beschrijving is.

Bevinding 3: "Rituele dans" als beschrijving van SP-coalitieambities

Tijdstempel: 07:26

Citaat	<i>"Is het niet een soort rituele dans dat de SP elke keer zegt: We willen meedoen, maar dat dat uiteindelijk niet gebeurt?"</i>
Manipulatie	"Rituele dans" is een metafoer die SP-coalitieambities als leeg ritueel kwalificeert — performatief en zonder inhoud.
Waarom problematisch	Neutraal alternatief: "Is het niet een patroon dat de SP zegt te willen regeren maar dat dit niet lukt?" De metafoer "rituele dans" voegt een oordeel toe dat de geloofwaardigheid van Dijks ambities ondermijnt.

Samenvatting: Drie gevallen van woordkeuze die een oordeel toevoegen aan wat als neutrale journalistieke beschrijving wordt gepresenteerd: "knetter links", "Trump-norm" (overgenomen zonder distantie), en "rituele dans". Alle drie werken in verschillende richtingen (radicaliserend, SP-frame legitimerend, SP-geloofwaardigheid ondermijnend).

12. MODERATIEGEDRAG

4/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Asymmetrieën in doorvragen, onderbrekingen, sympathiebetuigingen.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling wordt het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd. Een interventie kan alleen als asymmetrisch worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere gasten geen analoge interventie opleverden.

Bevinding 1: Persoonlijke opening — huwelijk en temperament

Tijdstempel: 01:48–02:41

Uitlokkende gebeurtenis: Eerste verkiezingen Dijk, recent getrouwd.

Citaat (presentatrice) *"U bent net getrouwd, u zit nog in de wittebroodsweken. Bent u een beetje te harden voor uw vrouw in de hectiek van de campagne?"*

Vergelijking Niet toetsbaar (geen andere gasten aanwezig), maar de persoonlijke opening creëert een sympathieke sfeer die de kritische toon van latere vragen verzacht.

Asymmetrie: Niet aantoonbaar als selectief zonder vergelijkingsmateriaal, maar de warme persoonlijke opening is een redactionele keuze die de gast in een positief licht plaatst.

Bevinding 2: Doorvragen over Oekraïne-stemgedrag — meerdere vervolgvragen

Tijdstempel: 34:00–38:09

Uitlokkende gebeurtenis: SP stemde tegen motie om Rusland te isoleren.

Citaat (presentatrice) *"Er was een motie om Rusland te isoleren. Daar stemde u tegen. Waarom?" — gevolgd door: "Ziet u Poetin niet als de agressor?" (34:32), "U vindt dat het volk de macht moet hebben. Het volk in Oekraïne wil bij de NAVO en de EU horen. U vindt dat dat niet mag." (38:51), "Daar trekt u zich niks van aan?" (39:20).*

Vergelijking Bij de bespreking van economische plannen (prijnsregulering, Tata Steel) worden vergelijkbare kritische vervolgvragen gesteld, maar minder emotioneel geladen.

Asymmetrie: Het Oekraïne-segment bevat de meest persistente en emotioneel geladen doorvraag van de uitzending. Dit is journalistiek legitiem gezien het gewicht van het onderwerp, maar de emotionele lading ("Daar trekt u zich niks van aan?") overschrijft de grens van neutrale vraagstelling.

Bevinding 3: Geen doorvraag op "knetter links"-kwalificatie

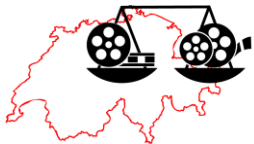
Tijdstempel: 09:17–11:16

Uitlokkende gebeurtenis: Huseconoom kwalificeert SP-programma als "knetter links" maar ook als "degelijk en consistent".

Reactie presentatrice: Geen doorvraag op de tegenstrijdigheid tussen "knetter links" en "degelijk". De positieve kwalificatie wordt niet uitgedaagd.

Vergelijking Bij Dijks eigen uitspraken wordt wel doorgevraagd.

Asymmetrie: De positieve kwalificatie van het SP-programma door de huseconoom wordt niet kritisch bevestigd, terwijl Dijks eigen positieve uitspraken over zijn programma wel worden uitgedaagd.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Samenvatting: Het moderatiegedrag is overwegend professioneel maar vertoont twee asymmetrieën: de emotioneel geladen doorvraag over Oekraïne ("Daar trekt u zich niks van aan?") overschrijdt de grens van neutrale vraagstelling, en de positieve kwalificatie van het SP-programma door de huiseconoom wordt niet kritisch bevraagd.

13. VRAGEN-ASYMMETRIE

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Verschillende hardheid/zachtheid van vragen aan verschillende personen.

Asymmetrie 1: Persoonlijke vragen vs. inhoudelijke vragen

Aan Jimmy Dijk, 01:48–02:41: "Bent u een beetje te harden voor uw vrouw in de hectiek van de campagne?" — zacht/persoonlijk

Aan Jimmy Dijk, 34:04–34:09: "Er was een motie om Rusland te isoleren. Daar stemde u tegen. Waarom?" — hard/kritisch

Vergelijking

De uitzending wisselt af tussen zachte persoonlijke vragen (huwelijk, temperament, champagne) en harde inhoudelijke vragen (Oekraïne, coalitie, financiering). Dit is een bewuste redactionele keuze die de gast afwisselend in een sympathiek en kritisch licht plaatst. De zachte vragen aan het begin creëren een positieve sfeer die de kritische vragen later verzacht.

Asymmetrie 2: Financiering SP-plannen vs. financiering kabinetsbeleid

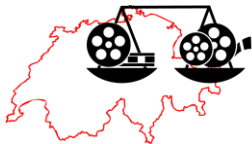
Aan Jimmy Dijk, 10:39: "Het kost allemaal geld. Is het te betalen?" — hard/kritisch

Over kabinetsbeleid (stikstof, nieuwsblok): Geen vergelijkbare vraag over financiering van stikstofversoepeling of juridische kosten. — niet gesteld (geen gast aanwezig)

Vergelijking

De financiële haalbaarheid van SP-plannen wordt kritisch bevraagd, maar de financiële consequenties van kabinetsbeleid worden in het nieuwsblok niet op vergelijkbare wijze geproblematiseerd. Dit is deels inherent aan het format (geen kabinetsvertegenwoordiger aanwezig), maar creëert een asymmetrie in de totale uitzending.

Samenvatting: De vragen-asymmetrie is beperkt maar aanwezig: zachte persoonlijke vragen aan het begin creëren een sympathieke sfeer, en de financiële haalbaarheid van SP-plannen wordt kritischer bevraagd dan die van kabinetsbeleid in het nieuwsblok.

14. FALSE BALANCE

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Kunstmatige evenwichtigheid ondanks feitelijk onevenwicht.

Bevinding 1: Presentatie van SP als serieuze regeringspartij

Tijdstempel: 06:36–07:29

Constructie: De uitzending presenteert de SP als een partij die "wil regeren" en toont drie clips van SP-leiders die dit zeggen (Marijnissen 2008, Roemer, Lilian Marijnissen 2021). Tegelijkertijd wordt de historische mislukking vermeld ("Ze zeggen het wel, maar het lukt niet").

Analyse

Dit is geen klassieke false balance (twee gelijkwaardige posities presenteren als even sterk), maar eerder een evenwicht tussen aspiratie en realiteit dat de SP-positie niet volledig uitdaagt. De historische mislukking wordt vermeld maar niet geanalyseerd.

Samenvatting: Geen significante false balance geconstateerd. De uitzending presenteert de SP-positie kritisch genoeg om false balance te vermijden, maar de historische mislukking van SP-formatiepogingen wordt onvoldoende geanalyseerd om een volledig evenwichtig beeld te geven.

15. AGENDA-SETTING

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wat geldt als normaal/vanzelfsprekend? Wat komt niet op de agenda?

Bevinding 1: Industriebehoud als vanzelfsprekend beleidsdoel

Gezet agenda-element: De vraag is niet óf de zware industrie behouden moet worden, maar hóe. Zowel de presentatrice als Mathijs accepteren industriebehoud als uitgangspunt.

Tijdstempel: 20:51 "Wat is uw belangrijkste argument om de zware industrie voor Nederland te behouden?"

Bewijs: "Wat is uw belangrijkste argument om de zware industrie voor Nederland te behouden?" — de vraag veronderstelt dat behoud wenselijk is.

Alternatieve agenda: Een vraag als "Is het wel verstandig om miljarden te investeren in een sector die structureel verlieslatend is?" zou een fundamenteel ander debat openen.

Bevinding 2: Coalitie van SP tot CDA als realistisch scenario

Gezet agenda-element: De mogelijkheid van een coalitie van SP tot CDA wordt serieus genomen en visueel uitgewerkt (coalitiebord, 39:36).

Tijdstempel: 39:36–40:25

Bewijs: "Arjen loopt naar het coalitiebord." — De coalitietoepie wordt visueel geconcretiseerd.

Alternatieve agenda: Gezien de peilingen (SP ca. 5 zetels) en de historische mislukking van SP-formatiepogingen, had de vraag "Is dit scenario realistisch?" centraler kunnen staan.

Bevinding 3: Prijsregulering als legitiem beleidsinstrument

Gezet agenda-element: De discussie over prijsregulering gaat niet over de vraag óf het een legitiem instrument is, maar hóe het werkt.

Tijdstempel: 11:06–14:17

Bewijs: "Hoe doe dat dan?" (11:38) — de vraag veronderstelt dat prijsregulering een optie is.

Alternatieve agenda: Een fundamenteelere vraag over de grondwettelijke en Europeesrechtelijke grenzen van prijsregulering in een vrije markteconomie ontbreekt.

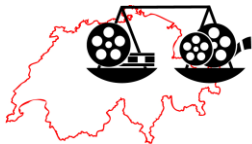
Samenvatting: De agenda-setting begunstigt het SP-narratief op drie punten: industriebehoud als vanzelfsprekend doel, de SP-coalitie als realistisch scenario, en prijsregulering als legitiem instrument. Fundamentele vragen over de haalbaarheid en wenselijkheid van deze keuzes komen niet op de agenda.

HOOFDSTUK 4 — TOTAALBEOORDELING

Overzicht Individuele Scores

Nr.	Criterium	Type	Score	Hoofdbevinding (1 zin)
1	Expertenkeuze	H	6	Uitsluitend interne NPO-medewerkers als experts; geen onafhankelijke econoom, defensie-expert of industriespecialist
2	Bronkeuze	H	5	Niet-gespecificeerde peilingen en kiezersonderzoek zonder methodologische verantwoording; twee strafpunten voor onvoldoende onderbouwde beweringen
3	Tijdsverdeling	H	4	Inherent aan portretformat; geen vertegenwoordiger van andere politieke positie aanwezig als tegenwicht
4	Weglaten	H	6	Financiële haalbaarheid SP-programma niet gekwantificeerd; historische formatiemislukking niet geanalyseerd; Oekraïne-stemgedrag selectief gepresenteerd
5	Cijfergebruik	H	5	Drie gevallen van onvolledige cijferpresentatie: militaire capaciteit, kiezersonderzoek en energiebehoefte zonder bronvermelding of methodologische context
7	Timing	H	4	Guilt-by-association segment strategisch geplaatst vlak vóór coalitiedebat; openingsclips tonen meest controversiële uitspraken eerst
8	Selectieve Verontwaardiging	H	3	Beperkte asymmetrie; kritische doorvraag over Oekraïne is journalistiek legitiem maar emotioneel geladen
9	Volledigheid	H	6	Drie cruciale perspectieven ontbreken: financiële haalbaarheid, defensieclaims ongetoetst, Oost-Europees veiligheidsperspectief afwezig
10	Framing	S	5	SP-frame op drie punten overgenomen: "degelijk alternatief", "Trump-norm", wooncrisis als betaalbaarheidsprobleem
11	Woordkeuze	S	4	"Knetter links", "Trump-norm" (overgenomen), "rituele dans" voegen oordelen toe aan neutrale beschrijvingen
12	Moderatiegedrag	S	4	Emotioneel geladen doorvraag over Oekraïne; positieve kwalificatie SP-programma niet kritisch bevraagd
13	Vragen-asymmetrie	S	4	Zachte persoonlijke opening gevolgd door harde inhoudelijke vragen; financiering SP-plannen kritischer bevraagd dan kabinetsbeleid
14	Schijnbalans	S	2	Geen significante false balance; historische formatiemislukking onvoldoende geanalyseerd
15	Agenda-Setting	S	5	SP-narratief begunstigd op drie punten: industriebehoud, coalitierealisme en prijsregulering als vanzelfsprekende uitgangspunten

Resultaten

- HARDFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 1-9): 5.1 / 10
- SOFTFACTS-SCORE (gemiddelde criteria 10-15): 4.0 / 10
- TOTAALSCORE (gemiddelde alle 15 criteria): 4.7 / 10

Dominante Technieken

- 1. Guilt by Association (Score 7):** De koppeling van de SP aan pro-Russische Europese partijen via de alternatieve NAVO-top is de meest significante manipulatietechniek in de uitzending. De visuele presentatie van partijen die op het Rode Plein stonden, gecombineerd met de suggestie dat de SP "bondgenoten zoekt" bij deze partijen, creëert een misleidende associatie die de SP-positie (Rusland als agressor, steun aan Oekraïne) negeert.
- 2. Weglaten/Selectieve Omissie (Score 6):** Het ontbreken van financiële kwantificering van het SP-programma, de niet-geanalyseerde historische formatiemislukking en het selectief gepresenteerde Oekraïne-stemgedrag beperken de informatieve waarde van de uitzending structureel. De kiezer kan het SP-programma niet volledig beoordelen zonder deze informatie.
- 3. Expertenkeuze (Score 6):** Het uitsluitend inzetten van interne NPO-medewerkers als experts — zonder onafhankelijke economen, defensie-experts of industriespecialisten — ondermijnt de externe validatie van de gepresenteerde analyses. De kwalificatie "degelijk en consistent" door de huiseconoom legitimeert het SP-programma zonder onafhankelijke toetsing.

Kernboodschappen van de Uitzending

**BOODSCHAP 1 (INHOUDELIJK): ** "Het SP-programma is radicaal maar serieus — een consistent alternatief voor het dominante marktdenken."

Techniek: Framing door huiseconoom ("knetter links maar degelijk"), agenda-setting (industriebehoud en prijsregulering als legitieme opties) — Bewijzen: 09:17, 11:06, 20:51

**BOODSCHAP 2 (PERSOONLIJK): ** "Jimmy Dijk is een authentieke, temperamentvolle leider met arbeiderswortels die compromissen kan sluiten."

Techniek: Persoonlijke opening (huwelijk, moeder, kartonfabriek), positieve waarderingscijfers, coalitiebereidheid — Bewijzen: 01:48, 02:41, 08:02

**BOODSCHAP 3 (MAATSCHAPPELIJK): ** "De SP staat voor een andere wereld, maar haar defensiepositie en associaties met pro-Russische partijen roepen serieuze vragen op."

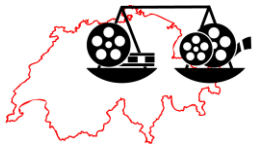
Techniek: Guilt by association (NAVO-top), kritische doorvraag Oekraïne, timing van het associatiesegment — Bewijzen: 32:02, 34:00, 38:22

Motivering: De uitzending scoort 4.7/10, wat op de grens ligt tussen "lichte tendens" en "duidelijke eenzijdigheid". De structurele keuze voor een portretformat met één gast (SP) zonder externe tegenstemmen, gecombineerd met het overnemen van SP-frames (Trump-norm, wooncrisis als betaalbaarheidsprobleem), het ontbreken van financiële kwantificering en de misleidende guilt-by-association met pro-Russische partijen, rechtvaardigt de kwalificatie "duidelijke eenzijdigheid". De uitzending is niet systematisch manipulatief, maar vertoont een patroon van redactionele keuzes die de SP-positie begunstigen terwijl kritische toetsing beperkt blijft. In het kader van Mediawet Art. 2.1 is de uitzending op zichzelf onvoldoende pluriform, maar kan dit worden gecompenseerd door andere uitzendingen in de verkiezingsreeks.

CONCLUSIE

De Nieuwsuur-verkiezingsuitzending met Jimmy Dijk (SP) vertoont een patroon van redactionele keuzes die de SP-positie begunstigen zonder voldoende externe toetsing, wat op gespannen voet staat met de pluralismeverplichting van Mediawet Art. 2.1. De meest significante bevindingen zijn: (1) de misleidende guilt-by-association van de SP met pro-Russische Europese partijen via de alternatieve NAVO-top, terwijl de SP Rusland als agressor erkent en Oekraïne steunt; (2) het ontbreken van financiële kwantificering van het SP-programma, terwijl de keuze om niet mee te doen aan CPB-doorrekening slechts wordt vermeld zonder inhoudelijke analyse; (3) het overnemen van SP-frames ("Trump-norm", wooncrisis als betaalbaarheidsprobleem) als uitgangspunt voor de vraagstelling; en (4) het uitsluitend inzetten van interne NPO-medewerkers als experts zonder onafhankelijke externe validatie. Het portretformat verklaart een deel van de structurele beperkingen, maar ontslaat de redactie niet van de verplichting om SP-standpunten aan externe, onafhankelijke toetsing te onderwerpen. De uitzending is op zichzelf onvoldoende pluriform in de zin van Mediawet Art. 2.1, maar kan worden beoordeeld als onderdeel van een bredere verkiezingsreeks waarbij andere partijen vergelijkbare aandacht krijgen.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

TOTAAL EVALUATIE VAN DE 15 CRITERIA

Individuele scores — Alle 15 criteria

Nr.	Criterium	Score	Classificatie
1	EXPERTENKEUZE	6	●●●
2	BRONKEUZE	5	●●●
3	TIJDSVERDELING	4	●●
4	WEGLATEN (Selectieve Omissie)	6	●●●
5	CIJFERGEBRUIK	5	●●●
6	GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)	7	●●●●●
7	TIMING	4	●●
8	SELECTIEVE VERONTWAARDIGING	3	●●
9	VOLLEDIGHEID (Selectieve Omissie — Totaalbeeld)	6	●●●
10	FRAMING (Kader stellen)	5	●●●
11	WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN	4	●●
12	MODERATIEGEDRAG	4	●●
13	VRAGEN-ASYMMETRIE	4	●●
14	FALSE BALANCE	2	●
15	AGENDA-SETTING	5	●●●

HARDFACTS-SCORE (1-8)

5.1/10

Aanzienlijke onevenwichtigheid

SOFTFACTS-SCORE (9-14)

4.0/10

Lichte onevenwichtigheid

TOTAALSCORE

4.6/10

Aanzienlijke onevenwichtigheid

Gemiddelde van Hardfacts en Softfacts

SLEUTEL — Betekenis van de scores

Individuele scores per criterium (0–10)

0	Geen bevinding	Geen relevante afwijking vastgesteld.
1–2	Zwakke bevinding	Lichte afwijking zonder wezenlijke aantasting van de evenwichtigheid.
3–4	Lichte tot matige bevinding	Herkenbare tendens; geringe tot matige impact.
5	Matige bevinding met impact	Relevante onevenwichtigheid die het meningsvormingspotentieel van het publiek beïnvloedt.
6	Aanzienlijke bevinding (drempel)	Scores vanaf 6 worden aangemerkt als 'aanzienlijke bevindingen'.
7	Aanzienlijke bevinding	Duidelijke, goed gedocumenteerde onevenwichtigheid met duidelijke impact.
8–9	Ernstige bevinding	Uitgesproken onevenwichtigheid; meerdere gedocumenteerde individuele bevindingen in dit criterium.
10	Maximale ernst	Systematische, doorgaande onevenwichtigheid in dit criterium.

Geaggregeerde afwijkingsindex — Interpretatiebereiken

0.0 – 2.5	Onopvallend	Geen wezenlijke patronen waarneembaar; uitzending voldoet aan het evenwichtigheidsgebod.
2.6 – 4.0	Lichte onevenwichtigheid	Geïsoleerde afwijkingen; statistisch zichtbaar, maar binnen tolerantiebereik.
4.1 – 6.0	Aanzienlijke onevenwichtigheid	Meerdere aanzienlijke bevindingen; relevante aantasting van perspectiefverscheidenheid.
6.1 – 8.0	Ernstige afwijking van het evenwichtigheidsgebod. Hoge mate van afwijking	Uitgesproken patronen over uitzendingen heen; hoge impact.
8.1 – 10	Fundamentele systemische eenzijdigheid. Zeer hoge mate van bias	Maximale ernst over bijna alle criteria; systematisch eenzijdige berichtgeving.

Partijpolitieke bias (-5 tot +5)

-5 tot -3	Sterk benadeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk benadeeld.
-2 tot -1	Licht benadeeld	Herkenbaar maar gering nadeel.
0	Neutraal	Geen waarneembare bevoordeling of benadeling.
+1 tot +2	Licht bevoordeeld	Herkenbare maar geringe bevoordeling.
+3 tot +5	Sterk bevoordeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk bevoordeeld.

HOOFDSTUK 5 — JURIDISCHE KWALIFICATIE (Mediawet Art. 2.1)

Beoordeling op grond van Mediawet Art. 2.1

De Mediawet vereist pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving door de publieke omroep.

Overtreding 1:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteit

Feitelijke omschrijving: De uitzending presenteert uitsluitend het standpunt van één partij (SP, CHES 1.1, ver links) gedurende cir zonder een vertegenwoordiger van een andere politieke positie als tegenwicht. Geen enkele externe, onafhankelijke expert wordt ingezet om SP-standpunten te toetsen.

Bewijs: Tijdstempel 00:00–43:13 — de volledige portretuitzending bevat uitsluitend Jimmy Dijk (SP) als politieke gast, met interne NPO-medewerkers als enige gesprekspartners.

Beoordeling: Dit is een structurele beperking van de pluriformiteit. Hoewel het portretformat inherent één gast centraal stelt, vereist Art. 2.1 dat ook binnen een portretuitzending externe, onafhankelijke perspectieven worden ingebracht. De afwezigheid van onafhankelijke experts voor financiële, defensie- en industrieanalyse beperkt de pluriformiteit van de informatievoorziening.

Overtreding 2:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — evenwichtigheid

Feitelijke omschrijving: De guilt-by-association van de SP met pro-Russische Europese partijen (32:02–33:13) is misleidend en niet evenwichtig, omdat de SP Rusland als agressor erkent en Oekraïne steunt. De associatie wordt visueel versterkt zonder dat de fundamentele verschillen tussen de SP-positie en die van de geassocieerde partijen worden uitgelegd.

Bewijs: Tijdstempel 32:02–33:13 — "Deze partijen waren op het Rode Plein als gasten van Poetin bij de rode parade." — gevolgd door: "Als dit je bondgenoten zijn, hoe zorg je met hen voor vrede?" (33:20)

Beoordeling: De suggestie dat de SP "bondgenoten zoekt" bij partijen die op het Rode Plein stonden, terwijl de SP Rusland als agressor erkent (34:38–34:45), is een onnauwkeurige en potentieel misleidende weergave die de evenwichtigheids eis van Art. 2.1 schendt.

Overtreding 3:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — onafhankelijkheid

Feitelijke omschrijving: Het overnemen van SP-frames in de vraagstelling ("de Trump-norm", 29:33; wooncrisis als betaalbaarheidsprobleem, 16:45) zonder kritische distantie ondermijnt de redactionele onafhankelijkheid die Art. 2.1 vereist.

Bewijs: Tijdstempel 29:33 — "U noemt het de Trump-norm en daar wilt u niet aan voldoen." — De presentatrice neemt de SP-terminologie over als beschrijving van de NAVO-norm.

Beoordeling: Het overnemen van de terminologie van een politieke partij in de vraagstelling zonder distantie is een schending van de redactionele onafhankelijkheid die Art. 2.1 vereist.

Totaalbeoordeling Mediawet Art. 2.1

De uitzending voldoet op drie punten niet volledig aan de eisen van Mediawet Art. 2.1: de pluriformiteit is beperkt door de afwezigheid van externe, onafhankelijke experts; de evenwichtigheid wordt geschonden door de misleidende guilt-by-association van de SP met pro-Russische partijen; en de redactionele onafhankelijkheid wordt ondermijnd door het overnemen van SP-frames in de vraagstelling. Deze bevindingen moeten worden beoordeeld in de context van de bredere verkiezingsreeks: Art. 2.1 vereist pluriformiteit over het totale aanbod, niet per uitzending. Als de overige uitzendingen in de reeks vergelijkbare aandacht geven aan partijen van het gehele politieke spectrum met vergelijkbare redactionele kwaliteit, kan de reeks als geheel voldoen aan Art. 2.1. Op basis van deze uitzending alleen is echter sprake van een patroon van redactionele keuzes dat de SP-positie begunstigt en dat, indien structureel

aanwezig in de reeks, een schending van Art. 2.1 zou kunnen opleveren die vatbaar is voor toetsing door het Commissariaat voor de Media.

BRONNEN-DIEPTECHECK (Verplicht voor alle geciteerde vakinstanties / NGO's / adviesorganen)

1. Hans Bouman — Huisseconoom Nieuwsuur

1. FINANCIERING: In dienst van BNNVARA/NPO. Publiek gefinancierd via omroepbijdrage en rijksbijdrage. Geen extern mandaat.

2. MANDAAT: Journalistieke duiding van economische plannen voor een breed publiek. Niet compatibel met onafhankelijke wetenschappelijke beoordeling.

3. BELANGENCONFLICT: Institutioneel belang bij het leveren van toegankelijke, begrijpelijke duiding die aansluit bij de redactionele lijn van de uitzending. Geen extern belang, maar ook geen onafhankelijkheid van de omroep.

4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:

D1 Belangenconflict: 0 — In dienst van omroep, geen extern belang

D2 Persoonlijk risico: 0 — Geen

D3 Vakbekwaamheid: +1 — Econoom, maar geen gespecialiseerde kennis van industriepolitiek

D4 Meningsconsistentie: 0 — Niet toetsbaar

D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Overwegend feitelijk, maar "knetter links" is waardeoordeel

D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron

• TOTAAL: +2 → BRONLICHT: GEEL

5. TEGENSTEM: Een onafhankelijk econoom van het CPB, ESB of een universiteit had een meer gestructureerde en extern gevalideerde beoordeling kunnen geven. Niet geciteerd.

BELANGRIJK: De kwalificatie "degelijk en consistent" door Bouman is een sociale legitimering, geen wetenschappelijke kwalificatie. Het is een redactioneel oordeel van een medewerker van de omroep die de uitzending maakt, gepresenteerd als externe validatie.

2. Mathijs — Journalist/analist Nieuwsuur (industriepolitiek)

1. FINANCIERING: In dienst van BNNVARA/NPO. Publiek gefinancierd.

2. MANDAAT: Journalistieke duiding van industriepolitieke plannen. Niet compatibel met technische of wetenschappelijke beoordeling van energietransitie of industriebeleid.

3. BELANGENCONFLICT: Geen extern belang, maar ook geen onafhankelijkheid van de omroep.

4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:

D1 Belangenconflict: 0

D2 Persoonlijk risico: 0

D3 Vakbekwaamheid: 0 — Journalist, geen industriespecialist of energietransitie-expert

D4 Meningsconsistentie: 0

D5 Emotionalisering vs. data: +1

D6 Bronniveau: -1 — Tertiaire bron

• TOTAAL: 0 → BRONLICHT: GEEL

5. TEGENSTEM: Een energietransitie-expert (bijv. TNO, ECN/Petten) of industriespecialist had de technische haalbaarheid van groene industriepolitiek kunnen beoordelen. Niet geciteerd.

BELANGRIJK: "Analist" is een redactionele functietitel, geen academische of professionele kwalificatie. De grens tussen journalistieke vraagstelling en expertanalyse vervaagt in de uitzending, wat de indruk wekt van externe validatie die er niet is.

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Hans Bouman — Huisseconoom Nieuwsuur	0	0	+1	0	+1	0	+2	GEEL
Mathijs — Journalist/analist Nieuwsuur (industriepolitiek)	0	0	0	0	+1	-1	0	GEEL

Juridische en methodologische toelichting

Geen feitelijke vaststelling	De gepresenteerde resultaten vormen geen feitelijke vaststellingen over individuele personen, redacties of uitzendingen. Ze zijn het product van een gestandaardiseerde operationalisering, niet een vaststelling van individuele verantwoordelijkheid.
Geen juridisch oordeel	De geaggregeerde afwijkingsindex vervangt geen juridische beoordeling op grond van Mediawet 2008 Art. 2.1. De beoordeling of een specifieke uitzending wettelijke vereisten schendt, is uitsluitend de verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties (in het bijzonder Commissariaat voor de Media).
Geen causaliteitsbewijs	Statistische correlaties mogen niet worden geïnterpreteerd als bewijs van causale verbanden of redactionele intenties. Afwijkingswaarden kunnen worden beïnvloed door onderwerpkeuze, nieuwsomgeving, politieke controversialiteit of formatlogica.
Geen oordeel over intentie	De analyse meet waarneembare structuurkenmerken van uitzendingen. Een score van 7 betekent dat een aanzienlijke onevenwichtigheid is vastgesteld — niet dat de redactie dit bedoelde. De methodologie doet geen uitspraken over motieven of strategische doelstellingen.
Heuristisch vergelijkingsinstrument	De index dient voor vergelijkende patroonherkenning over duizenden uitzendingen, niet voor precieze metrische meting van individuele bijdragen. Drempelwaarden dienen als heuristische oriëntatie, niet als scherpe juridische kwalificatie.

BIJLAGE 1: NATIONALE WETGEVING

Wettelijke basis Nederland — NPO

Wet

Mediawet 2008

Relevante artikelen

- Art. 2.1 (Publieke mediaopdracht): De publieke mediadienst voorziet in onafhankelijke, pluriforme, evenwichtige informatievoorziening van hoge journalistieke kwaliteit. De publieke mediadienst draagt bij aan de democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving.
- Art. 2.1 lid 2: De publieke mediadienst weerspiegelt de maatschappelijke diversiteit van Nederland.
- Art. 2.88: Redactionele onafhankelijkheid en journalistieke standaarden zijn gewaarborgd. De programma's worden gemaakt onder redactionele verantwoordelijkheid van de omroepverenigingen.

Kernverplichtingen

---

1. **Onafhankelijkheid:** Onafhankelijke informatievoorziening
2. **Pluriformiteit:** Pluriforme berichtgeving
3. **Evenwichtigheid:** Evenwichtige informatie van hoge journalistieke kwaliteit
4. **Maatschappelijke diversiteit:** Weerspiegeling van de Nederlandse samenleving

Toezichthouder

- Commissariaat voor de Media (CvdM): Mediatoezicht, naleving Mediawet
- NPO Ombudsman: Interne klachteninstantie

Klachtenprocedure

---

1. NPO Ombudsman
2. Commissariaat voor de Media
3. Rechtbank (bestuursrechter)

BIJLAGE 2: WETENSCHAPPELIJKE BRONNEN

Literatuur

- Bennett, W. L. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–125.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Free Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- fög – Forschungszentrum Öffentlichkeit und Gesellschaft (2024). *Jahrbuch Qualität der Medien 2024*. Schwabe.
- Gilardi, F., Alizadeh, M. & Kubli, M. (2023). ChatGPT outperforms crowd workers for text-annotation tasks. *PNAS*, 120(30).
- Iyengar, S. & Kinder, D. R. (1987). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Jolly, S. et al. (2022). Chapel Hill Expert Survey trend file, 1999–2019. *Electoral Studies*, 75, 102420.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- SVFAB (2026). *Methodenbericht v4.1: Zählbare Kriterien und Multi-Modell-Kreuzvalidierung*.
- Törnberg, P. (2023). ChatGPT-4 outperforms experts and crowd workers in annotating political Twitter messages. arXiv:2304.06588.

SVFAB Working Papers

- Schläpfer, D. (2026). Systematic AI-Assisted Analysis of Public Broadcaster Impartiality: A Scalable Methodological Framework for Measuring Structural Bias in Public Service Media. [SSRN 6688478](#)
- Schläpfer, D. (2026). Measuring Editorial Noise: A Retrospective Suppression Index for Public Broadcasting Content Analysis. [SSRN 6733280](#)
- Schläpfer, D. (2026). Source Traffic Light: A Six-Dimensional Credibility Framework for Systematic Source Assessment in Public Service Media. [SSRN 6733880](#)

David Schläpfer — ORCID: 0009-0000-5671-9266

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Evaluaties en lidmaatschap bij SVFAB

Op SVFAB.ch vindt u gedetailleerde evaluaties en kunt u ook analyses laten maken voor elke uitzending naar keuze (wordt apart gefactureerd).

Om de kwaliteit van ons werk te waarborgen, zijn wij afhankelijk van lidmaatschaps- en donateurbijdragen.

Contact en meer informatie:

www.SVFAB.ch | Kontakt@SVFAB.ch

Bankgegevens: PostFinance – POFICHBE

IBAN: CH32 0900 0000 1675 6251 1

Begunstigde: SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

De volgende boeken zijn verkrijgbaar bij SVFAB

Bestellingen via www.svfab.ch of kontakt@svfab.ch

Onevenwichtige berichtgeving is het antwoord op het halveringsinitiatief in Zwitserland: hier worden de manipulatietechnieken in detail uitgelegd, te beginnen bij de selectie van medewerkers en de bronselectie. Vervolgens worden 15 principes uitgelegd: weglating, framing, temporele framing, schuld door associatie, emotionalisering, contextverwijdering en nog veel meer, geïllustreerd met talrijke voorbeelden. Bovendien wordt zichtbaar waar wij zelf deze technieken toepassen – dat bevordert niet alleen inzicht maar ook empathie.

Optioneel wordt het boek geleverd met **speelkaarten**.

Ook verkrijgbaar als **luisterboek**.

Het interview is geen gesprek. Het is een podium – en iemand anders heeft het script geschreven.

Wie dat niet weet, levert materiaal. Goede citaten die verkeerd geknipt worden. Juiste uitspraken die in de verkeerde context belanden. Eerlijke antwoorden die als bekentenissen worden geframed.

Dit boek is geen mediakritiekboek. Het is een gereedschapskist – voor iedereen die een microfoon voor zich heeft en wil weten wat ze eraan kunnen doen. 7 hoofdstukken. 7 tools: Wat een interview werkelijk is. De 7 meest voorkomende valkuilen. De drie basisprincipes van soevereiniteit – verankeren, herkaderen, begrenzen. Voorbereiding in één uur. Lichaam en stem. Wat te doen als het misgaat. En wat telt na het interview.

Voor politici, activisten, ondernemers, klokkenluiders – voor iedereen die in de schijnwerpers staat en wil begrijpen hoe het spel werkt.

Zodat ze stoppen met meespelen – en beginnen het te vormgeven.

In A5-formaat. Direct. Ter voorbereiding, ter raadpleging, ter nabespreking en bij moeilijkheden

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Je denkt dat je de wereld ziet. In Wirklichkeit siehst du den Rahmen, den jemand um sie gelegt hat. Framing ist die älteste und eleganteste Manipulationstechnik der wereld ziet. Sie verändert nicht die Fakten – sie verändert, was wir aus den Fakten machen. Wie wir fühlen. Was wir glauben. Wie wir entscheiden. Und sie funktioniert – weil wir alle mitmachen. Täglich. Unbewusst. Auch du. Dieses Buch ist kein trockenes Lehrbuch. Es ist ein Übungsbuch – spielerisch, direkt, voller Beispiele aus dem echten Leben. Du lernst nicht nur, wie andere dich framen. Du lernst, wie du selbst framest – und wie du es bewusst und fair einsetzen kannst.

Want wie framing begrijpt, ziet de wereld helderder. Hoort nieuws anders. Voert gesprekken zelfverzekerder. En laat zich niet meer zo makkelijk een kader opdringen dat iemand anders heeft gekozen. Met vele oefeningen en concrete voorbeelden uit politiek, media en het dagelijks leven – en af en toe een glimlach.

Framing met stijl. Omdat het kader alles verandert.